

Specialnummer av

Fritänkaren

Nr. 148 Midsommar 2006

Fjortonde årgångens nummer 7.

Endast en artikel i detta nummer:

Shakespearedebatten, del 80 (och kanske final):

Marlowes plötsliga och skrämmande slut: självförsvar, mord eller bluff?

av Peter Farey.

Introduktion

Något mera än fyra århundraden efter sitt abrupta slut fick Christopher Marlowe den 11 juli 2002 äntligen något formellt erkännande som en av sin tids finaste poeter-dramatiker genom invigningen av ett minnesfönster åt honom i Westminster Abbeys Poethörna.

Emellertid uppstod det någon kontrovers genom tillfogandet av ett frågetecken kring årtalet för hans död, 1593. Denna essay tar upp fakta kring hans rapporterade död och drar den slutsatsen att tillägget av detta frågetecken är till fullo befogat.

I synnerhet ådagalägger vi att likbesiktigarens inlägga, källan till de flestas kännedom om hur och när Marlowe dog, är ogiltig. Drottningens egen likbesiktigare William Danby hade ingen fullmakt att göra en egen undersökning, så dess slutsatser var lagligt sett utan giltighet. En fullständig förklaring av detta återfinns i min essay "Var Marloweundersökningen ogiltig?"

Christopher Marlowes död

Det inträffade en händelse av litterär betydelse den 30 maj 1593, när den berömda poeten och dramatikern Christopher Marlowe vid 29 års ålder blev dödad. Detta är man åtminstone allmänt överens om att hände.

Förvisso cirkulerade nyheten om hans död, då det omnämndes vid ett antal tillfällen under den följande månaden. George Peele skrev:

*Why hie they not, unhappy in thine end,
Marley, the Muses darling, for thy verse
Fit to write passions for the souls below*

*(Varför ila de icke, olyckliga vid ditt slut,
Marley, musernas älskade, till dina dikter
Goda nog som passioner för själarna i underjorden)*

och en annan vän Thomas Nashe skrev i imperfekt: "Hans penna var skarpvässad som en dolk. Varje hans blad var som ett brännglas ämnat att sätta alla hans läsare i brand."

Ungefär vid samma tid skrev Thomas Kyd under något annorlunda omständigheter: *"Han brukade övertala män av bättre sort att övergå till kungen av Skottland, vart jag hört att Royden tagit vägen, och där han säkert skulle vara om han fått leva, då han menade sig vara på väg dit när jag sist såg honom."*

Den hösten refererade en dikt av Thomas Edwards B. till Thomas Watson och Christopher Marlowe när den sade, att *"Amyntas och Leander är borta"*, och det verkar högst troligt att den första raden i Gabriel Harveys märkliga poem *"Gorgon"* publicerat i september också refererar till honom. (*"Weep Powles, thy Tamberlaine voutsafes to die"*)

Ett dokument som inkom till drottningens närmaste råd *the Privy Council* vid tiden för mordet hade emellertid orden *en plötslig och våldsam död* ändrade innan drottningen i stället fick läsa *ett plötsligt och förfärligt slut på hans liv*. Det är därför av intresse att undersöka varför denna reviderade och något mer dubbeltydiga mening givits preferens.

Versioner om hans död

I beaktande av att Marlowe var på höjden av sin ryktbarhet och kanske samtidigt av sin okändhet kunde man ha väntat sig att hans död skulle vara en brännande nyhet. Mannen som var ansvarig för skildrandet av så många blodiga slut på scenen hade tydligen själv nu slutat på ett liknande sätt. Publiken och särskilt hans vänner i teatern borde ha varit ivriga att få veta exakt hur och varför det hände i alla dess detaljer. Det kan därför tyckas märkligt att ingenting har nått oss om någonting som skulle ha sagts om saken vid den tiden och att, när omsider detaljer började framkomma i olika skrifter, skildringarna skilde sig så starkt från varandra och från vad som verkar ha hänt, med undantag av en detalj: knivhugget finns alltid med, vanligen med bara en kniv och med en dödlig huvudskada som följd, men förutom detta finns få likheter i rapporterna.

Den första offentliga redogörelsen som nått oss kom från Thomas Beard 1597, som talade om att saken hänt "på Londons gator" och genom en som han sökte gräl med: *"Det hände sig på Londons gator, då han ämnade knivhugga en som han sökte gräl med, att den andre blev varse detta och undvek hugget, och då denne högg tag i hans vrist stötte han sin kniv i hans huvud med den påföljd, att ingen kirurgi hjälpte, så att han strax dog därav."*

Följande år skrev Francis Meres att han *"höggs till döds av en liderlig tjänare, som var rival till hans älskare"*.

Denna version var tydligen den rådande tills William Vaughan, som kan ha varit bättre informerad genom vissa familjekontakter, skrev år 1600: *"...det hände sig sålunda, att i Deptford, en liten by ungefär tre miles från London, då han ämnade knivhugga en viss Ingram, som hade bjudit honom dit på en fest, när de sedan spelade kort vid bordet, att han raskt varseblev det och lyckades undvika stöten, så att, då han drog fram sin egen kniv i självförsvaret, han knivhögg Marlowe i ögat med den påföljd, att hans hjärna rann ut och han strax efteråt dog."*

Denna Deptfordversion verkade dock inte vinna gehör. 1618 kunde den eldsprutande puritanen Edmund Rudierde följa Beards redogörelse och fortfarande skriva: *"Men märk väl vad som hände med denne profane usling, som hade gräl med en som han mötte på en gata i London, så att han ämnade knivhugga honom: Men den andre upptäckte skurkstrecket och hindrade honom med att fånga hans hand och köra sin egen dolk in i hans hjärna, så att han under hädelser och förbannelser gav upp sin stinkande anda."*

I John Aubreys "*Korta levnadsteckningar*" uppträdde en häpnadsväckande anklagelse mot Ben Jonson någon gång under senare hälften av århundradet. Efter att ha placerat Jonson i armén i Nederländerna skriver han: "*Sedan kom han över till England och spelade teater och skrev, båda delarna dåligt, vid Greene Curtaine, ett slags barnträdgård eller skumt spelställe, någonstans i förorterna (jag tror mot Shoreditch eller Clarkenwell). Han mördade mr Marlowe poeten på Bunhill när han kom från Greencurtains Spelhus.*"

Men 1691 kom Anthony à Wood med en ny version med utsmyckningar, som en kombination av de två originalversionerna: "*För det hände sig vid den tiden, att då han var djupt förälskad i en viss kvinna hade han till rival en liderlig betjänt, som snarare passade till hallick än för en genialisk Amoretto, som Marlowe ansåg sig vara. Detta tog Marlowe som en svår förolämpning och rusade på honom för att hugga honom med sin dolk, men tjänaren var snabb och undvek hugget, varvid han grep tag om Marlowes vrist och stötte sin egen dolk i Marlowes huvud med den påföljd, att hur man än kirurgiskt försökte avhjälpa skadan, så dog han strax därpå av sitt sår...*"

Mycket litet ändrades fram till 1820, när en litteraturforskare James Broughton nappade på Vaughans referenser till Deptford och skrev till prästen där och undrade om det fanns någon anteckning om Marlowes begravning. Hans ansträngning visade sig ha varit fullt berättigad, då han mottog följande avskrift från prästen D. Jones. "*Utdrag från gravläggningförteckningen i St. Nicholas församling, Deptford: 1 juni 1593. Christopher Marlowe, dödad av Ffrancis Archer.*"

Broughton publicerade sitt fynd första gången pseudonymt 1821 och under sitt eget namn i "*The Gentleman's Magazine*" januari 1830, sidan 6.

Några röster höjdes dock i opposition mot avskriften av dråparens påstådda namn Archer. Under senare delen av 1800-talet tycks namnet Francis Ingram ha föredragits enligt Vaughans referens, och man kom med många fantastiska idéer om vad dennes verksamhet kan ha varit. I "*Dictionary of National Biography*" påstår dock Sidney Lee något annat: "*I registret hos församlingskyrkan St. Nicholas i Deptford finns anteckningen som normalt avskrivits som följer: 'Christopher Marlowe, dödad av ffrancis Archer 1 juni 1593'. Mr Halliweell-Phillips läste namnet på angriparen som 'Freezer'.*"

Till vår lycka visade Leslie Hotson intresse för saken och gjorde en noggrann undersökning av originalet och gav oss – förutom att han gjorde den kursivt, vilket originalet inte är – den korrekta avskriften: "*Christopher Marlowe dödad av ffrancis ffreezer; den 1 juni.*"

Undersökningen

Hotsons intresse var lyckosamt i dubbel måtto, då det ledde till hans upptäckt av alla detaljer i vad som hände den dagen enligt en undersökningsrapport. Han visste redan (enligt vad han sade) "...att de enda två namn på angriparna som med rätta kan beaktas är Vaughans 'en viss Ingram' och begravningsregistrets 'Francis Frezer'. Av dessa två är Frezer utan tvekan det mer trovärdiga. Dessa tankar var i mitt medvetande under en tidigare forskning (för helt andra ändamål) som jag gjorde bland elisabetanska dokument bevarade i *Public Record Office i Chancery Lane*. När jag vände på bladen i *Calendar of Close Rolls* föll min blick på namnet Ingram Frizer. Jag kände genast att jag hade träffat på mannen som dödat Christopher Marlowe."

Och tydligen hade han rätt. Vidare forskning ledde honom till drottningens benådning av Ingram Frizer, till en certiorari-skrift, som tog upp målet inför rätta, och likbesiktningsrapporten, eller 'utredningen' av undersökningen. Utredningen berättar vad William Danby, drottningens egen likbesiktningsman, jämte sexton jurymedlemmar kom fram till att hade hänt vid Deptfords strand den 30 maj 1593.

Om man skalar bort den juridiska och något arkaiska terminologin i Hotsons översättning, berättar den att fyra män – Christopher Marlowe (här stavat Morley), Ingram Frizer, Nicholas Skeres och Robert Poley (de senare beskrivna som Gentlemen) träffades klockan 10 på morgonen i ett hus som tillhörde en änka vid namn Eleanor Bull. De tillbringade dagen i detta rum fram till middag och sedan en lugn eftermiddag tillsammans varunder de gick omkring i trädgården till ungefär klockan 6.

Sedan återvände de från trädgården tillbaka till rummet och hade tillsammans en supé. Efter supén lade sig Marlowe på en säng i samma rum, medan de andra tre satt kvar vid bordet, som var nära intill ('nära sängen' på engelska följs av orden *prope lectum vocatum* på latin.) Alla tre hade sina ryggar emot honom med Frizer sittande i mitten.

Vid någon tidpunkt uppstod något gräl mellan Marlowe och Frizer angående betalningen av räkningen (*le recknyng* som det står i originalet). Stygga ord utväxlades, varunder Marlowe, driven av vrede, drog Frizers egen dolk, som denne bar bakom ryggen, och sårade Frizer två gånger i huvudet med denna. Såren var ungefär två tum långa och en kvarts tum djupa. Frizer fruktade för sitt liv, men instängd av de andra kunde han inte komma loss. Ändå kunde han kämpa med Marlowe, och i denna kamp blev Marlowe huggen med samma kniv. Hugget var ovanför hans högra öga, två tum djupt och en tum brett, och döden var ögonblicklig.

Med denna information gick Hotson vidare för att ta reda på mera och människorna där den dagen: att Eleanor Bull var änka efter Richard Bull, Gentleman; att Ingram Frizer var tjänare hos Marlowes beskyddare Thomas Walsingham och arbetade ihop med Nicholas Skeres (som även är beskriven som tjänare hos Earlen av Essex); och att Robert Poley hade varit i tjänst hos den avlidne Sir Francis Walsingham som spion.

Det är värt att notera, att fastän originalet betecknar fastigheten som *domus* (ett boningshus) och ej som *taberna* eller *caupona*, så var Hotson den första att beskriva stället som en krog, vilket ledde till den missuppfattningen som fortfarande är rådande att Marlowe blev dödad i ett krogslagsmål.

Han försökte bedöma rapporten kritiskt men kom till den slutsatsen att den var sannfärdig: Det föreligger två möjligheter: (a) att tro att historien om Marlowes attack på Frizer bakifrån är sann, vilket stöds av såren på Frizers huvud, vilka sår måste ha åsamkats innan Marlowe mottog sin nådstöt; eller (b) att anta att Frizer, Poley och Skeres efter dråpet och för att rädda Frizers liv med att åberopa självförsvar, kokade ihop en lögnaktig historia om Marlowes uppträdande, som de gick ed på vid undersökningen, och med vilken de bedrog juryn. Den senare möjligheten verkar för mig möjlig men en ganska osannolik syn på fallet. Med all sannolikhet hade männen druckit ordentligt (festen hade pågått från tio på morgonen ända till kvällen!); och den bittra debatten över skulden hade stegrat Marlowes berusning till en sådan höjd att han i det att han hoppade upp från sängen tog närmaste vägen till att tysta Frizers käft.

Det är således med uppenbart djupt känd lättnad som professor G. L. Kittredge kände sig kunna skriva: "Mysteriet med Marlowes död, som hittills omsvepts i ett moln av självmotsägande skvaller och ansvarslösa gissningar, har nu klarats upp en gång för alla genom tillförlitliga offentliga dokument av fullständig autenticitet och tillfredsställande utförlighet."

Som vi skall se i det följande skulle denna optimism visa sig något överilad.

Mord?

Man kunde verkligen tro att Hotson nu hade löst problemet, men nästan genast höjdes kritiska röster mot rapporten som fortsätter att höjas än idag. En av de första som reagerade var Eugénie de Kalb, som i *Times Literary Supplement* skrev: *"Marlowe (enligt bevisen) knycker en kniv från Frisers bälte på ryggsidan och ger honom två ytliga köttår i huvudet: så obetydliga sår (enligt bevisen) som kunde vara självförvållade för att bättra på en påhittad historia: eller som en man som slåss för sitt liv mot överväldigande odds kunde vålla under vilt slagsmål innan han övermannades. Men är det tänkbart att någon man på dödligt allvar skulle vila på en säng för att attackera en antagonist som sitter upprätt och måste ge igen? Friser, fastän han sitter mellan Poley och Skeres 'så att han på intet sätt kunde komma loss', kan likväl börja slåss med Marlowe, som är bakom honom på sängen, och brottas med honom för att komma åt kniven och ge honom ett dödligt hugg – och detta utan att de andra två männen ingriper som (tydligen) förhåller sig passiva. Dessa båda åskådare var ytterst effektiva i att hålla Friser åtkomlig för Marlowe; medan det inte framkommer att någon lämplig ansträngning gjordes för att skilja de stridande åt."*

Som man varseblir här går de Kalb längre än Hotson i att antyda att det som saken handlar om är överlagt mord. Hennes kandidat till hjärnan bakom det hela var Audrey Walsingham, Thomas Walsinghams hustru.

Det har sagts att 'självförsvars'-historien inte är så osannolik som de Kalb menade. Vad som är mera osannolikt är beskrivningen av Frizers sår. Att dessa skulle ha varit en kvarts tum djupa på hjässan utan att skallen skulle ha brustit verkar ganska otroligt. Fastän latinet (*profunditatis quartii unius policis*) är klart nog kanske han i själva verket menade, att såret var en kvarts tum brett? I varje fall verkar det helt möjligt att Marlowe attackerade med skaftet och inte med bladet. Med bladet uppåt och Marlowe – vilket verkar mera troligt än de Kalbs tolkning – ovanför honom kunde det ha varit helt möjligt för Frizer att utan att vända sig om grabba tag om Marlowes vrist och nästan som i en reflexrörelse ha ryckt kniven bort från sin hjässa och, troligen oavsiktligt, tvingat den rakt in i Marlowes öga.

En annan som strax efter kom fram till 'mord'-versionen var Samuel Tannenbaum, som framhöll Sir Walter Raleigh som den grå eminensen – av rädsla för att Marlowe under tortyr skulle kriminalisera honom. Tannenbaum skrev: *"En som känner den mänskliga hjärnans anatomi och patologi vet att det är omöjligt för döden att inträda omedelbart efter ett sådant sår...För att förorsaka en ögonblicklig död måste angriparen ha kört in kniven horisontellt i Marlowes hjärna till ett djup av sex eller sju tum – vilket inte kan ha inträffat om Frizer och Marlowe brottades såsom vittnena beskriver."*

En annan författare som nyligen hyllat mordteorin är Charles Nicholl, som såg det som resultatet av ett försök av Earlens av Essex anställda att krossa Sir Walter Raleigh: *"Summan av det hela – min närmaste gissning av vad som verkligen hände – är detta. Marlowe dog inte genom en olyckshändelse, och han dödades inte i självförsvär. Han hade blivit ett hinder för hans (Essex') skumma intrig mot Sir Walter Raleigh som hade uppfördrats av Cholmeley och Baines, manipulerade av Drury och Phelippes... Intrigmakarna hade försökt snärja honom; för att få honom fångslad och torterad; för att använda honom som sitt 'instrument' mot Raleigh. De hade försökt allt detta och misslyckats. Han hade visat sig kunna undvika och utgöra en fara för dem. Då han inte kunde tvingas säga vad de ville han skulle säga måste han tystas."*

Nicholls originalversion 1992, i vilken han anklagade Essex för att ligga bakom det hela, men som han återtog i 2002 års revidering, följdes av Curtis Bright som 1996 fann Lord Burghley och hans son Sir Robert Cecil ligga bakom det: *"Jag tror att Marlowe dödades för att han använde sig av förbjudna uppgifter i sin dramatik. Marlowe framförde kodad katolsk propaganda i åtminstone två skådespel – 'Massakern i Paris' (1593) och 'Edward II' (1592). Grovt uttryckt kan hans politiska medvetenhet ha gjorts permanent omedveten genom en av regimens hejdukar... Marlowe började använda sina kunskaper till*

att inte stödja de Cecilianska ställningarna utan till att medverka till subversiva politiska allegorier för att ge tröst och stöd åt den katolska fienden."

1996 drog också Paul E.J. Hammer den slutsatsen, att snarare än att ha varit politiskt motiverat kunde mordet ha skett genom Frizer och Skeres som hyrda torpeder, som Marlowe möjligen trotsat: *"Trots Nicholls antydning att mordet på Marlowe varit beslutat (sidan 328) kan det faktiska dråpet på Marlowe ha varit en ögonblicklig blunder. Döda män kan inte betala sina skulder, så (enligt detta scenario) Frizer och Skeres kan ha haft för avsikt att endast skrämma och tukta honom. Kanske att drickandet och Marlowes eget ökända humör ledde till en överreaktion, såsom deltagarna hävdade vid undersökningen."*

Och ännu fortsätter de att komma. I juni 2001 publicerade M.J.Trow vad som 'verkligen' hände – att Marlowe blev mördad inte bara på order av familjen Cecil men också av Lord Amiralen ('Effingham') och Lord Chamberlain ('Hunsdon'), som alla fruktade att han skulle avslöja dem som ateister: *"Marlowe var en frigångare, en rebell, en tjallare. Han var en farlig man 'som måste tystas'. Och i maktens korridorer hade män som Burghley och Cecil, Effingham och Hunsdon alla regeringens medel för att åstadkomma just detta. Nyckeldokument konstruerades noggrant och bevarades; vittnen instruerades om vad de såg; juryer riktades. Enligt den elisabetanska polisstatens paranoia anpassades lagen efter deras ändamål. Många blev lidande som resultat; Christopher Marlowe var bara den berömdaste av dem."*

Den senaste i denna långa rad av mordteoretiker är David Riggs vid Stanfords universitet, som hävdar att Marlowe i själva verket mördades på order av själva drottningen.

Självförsvar?

Icke desto mindre kan man lugnt säga att Hotsons slutsats – att den skildring som framgår av undersökningen är den mest trovärdiga – har varit och kanske fortfarande är den som de flesta litteraturhistoriker omfattar. En del biografer har tagit för givet att den är det utan att vända sig mot dess frågetecken, medan andra helt enkelt nöjt sig med att skumma igenom den och därvid betraktat den som läst. Några har dock accepterat den med någon motvilja medan de uttryckt sina reservationer angående själva rapporten.

Bakeless till exempel sade: *"några lärda har känt sig böjda för att ifrågasätta likbesiktigarens rapport. Det är något som inte stämmer med hela historien,"* och senare: *"Doktor Hotsons briljanta upptäckt av de dokument som rör Marlowes död ger anledning till nästan lika många frågor som den ger svar."*

Charles Norman klagade: *"Frizer fann det omöjligt att komma undan Marlowes plötsliga attack, men bordet kunde ha skuffats framåt eller välts, eller Poley och Skeres kunde ha knuffat bordet åt sidan eller rusat in mellan sängen och bordet för att skilja de båda männen åt. Vad gjorde de medan striden pågick, för det var ju tydligen inte en fråga om bara några sekunder? Om denna fråga ställdes dem, var då svaret inte värt att notera?"* och, för att gå ännu längre, sade A.D.Wraight och Virginia Stern: *"Mysteriet med Marlowes död är en utmaning som väntar på en opartisk undersöknings uthållighet."*

Några har ställt sig i opposition mot alla "mord"-teorier. Henderson till exempel sade: *"Men det finns inga som helst bevis för att anta att Marlowes död var en fabricering."*

Och A.L.Rowse framlade sina synpunkter på sitt typiska rättframma sätt: *"Marlowes sista dag belyses av ett skumt sken med väldigt mycket onödiga spekulationer och följdenliga argumentationer."*

J.A.Downie som citerar Boas fortsätter längs denna linje: *"Efter att noggrant ha vägt alla de dokumentära bevisen för den historiske Marlowe som presenterats under åren ser jag ingen anledning att motsäga Frederick S. Boas berömligt avvägda omdöme om Marlowes*

död: 'Är det legitimt att genom den naturliga önskan att skydda en stor poetisk dramatikers namn och att återställa balansen efter hans samtids fördomar mot en revolutionär tänkare, att med några kvistigheter i fallet som förevändning ändra domen i ett överklagande till eftervärlden? Knappast.'

Den senaste att argumentera i saken är Constance Brown Kuriyama: "Några av dessa antaganden är mer troliga än andra, men utan undantag är de synnerligen spekulerande teorier eller rena fantasier grundade på tånjbara, utvalda eller icke-existerande bevis. Som resultat stämmer konspirations- och mord-scenarierna aldrig med den påstådda anstiftaren av Marlowes mord. Det är naturligtvis möjligt att ett antal människor, kända och okända, kan ha önskat Marlowe död. Men tills vi har direkt bevis för att någon inte bara önskade honom död men även gjorde något konkret för att åstadkomma saken, har vi bara gissningar att komma med."

En arrangerad död?

Det finns en tredje grupp av människor som menar att kroppen som undersöktes i Deptford den dagen inte alls var dramatikern Christopher Marlowes.

Della Hilton, till exempel, hävdar att kroppen tillhörde en annan *Christopher Morley*, och att poeten/dramatikern levde vidare en ganska kort tid efter detta datum för att sedan begå självmord i Thomas Walsinghams hem i Scadbury.

Detta är en ganska unik åsikt, då vid nästan varje annat fall författaren har utgått från övertygelsen att Marlowe skrev Shakespeares verk och dragit den slutsatsen att Marlowes död därför måste ha varit arrangerad. Därpå går de efter bevis för att bevisa denna tes. I de flesta fall drar de den slutsatsen, att om det var möjligt för de tre vittnena att ha ljugit om vad som hände, så är det lika möjligt att de ljög om vems kroppen var som presenterades för juryn.

Ett undantag bland dessa var Archie Webster, som skrev den första seriösa essayen som förfäktade denna teori i september 1923 och alltså innan Hotsons upptäckt av likbesiktigarens undersökning 1925. Efter att ha visat hur han fann sonetterna passa mycket bättre in på vad vi vet om Marlowes liv än Shakespeares, framlade han enkelt: "Det är min slutsats att Marlowe, som rapporterades död 1593, inte bara levde för att se sonetterna gå i tryck 1609 utan även för att kunna revidera många av pjäserna som trycktes i *The First Folio* 1623."

Calvin Hoffman föreslog att Thomas Walsingham hade hjälpt sin vän (enligt vad Hoffman trodde sin homosexuelle vän) att fly, med att arrangera hans död och i hans ställe döda någon olycklig sjöman som råkade vara både lämplig och lokalt okänd. Med fullständigt förtroende hävdade han: "Varje detalj i bevisen kring fallet pekar mot att Christopher Marlowes död blev arrangerad så att han skulle kunna undgå avrättning. Att någon dödades i Deptford – och att denne okände falskeligen påstods ha varit Marlowe, vår poet – kan icke betvivlas."

David Rhys Williams och Louis Ule kom fram till samma slutsats liksom A.D.Wraight, som vid denna tid arbetade ensam, medan hon dock med eftertryck förkastade Hoffmans antydning av något homosexuellt. I det att hon begränsade sig till bara tre möjligheter av vad som kan ha hänt, satsade hon på det tredje alternativet som hon hävdade att förklarade alla problem som undersökningen gett upphov till och passade det historiska sammanhanget perfekt. Den tredje lösningen var: "Att Thomas Walsingham agerade som en sann och lojal vän och använde all sin skicklighet, uppfinningsrikedom och expertiskunskap inom spioneriet för att iscensätta ett arrangerat mord, vari han använde sig av Frizer, Poley och Skeres i en underfundig intrig; så att en annan kropp användes vars ansikte vanställts till oigenkännlighet, för att Marlowe skulle komma undan."

Och här kan vi med rätta finna oss hålla med Kenneth Friedenreich om, att "Den rätta metaforen för Marlowes slut är ingen grekisk urna utan en konserverburk full med mask."

Drottningens egen likbesiktningsman

Så som det nämndes i introduktionen har information angående denna undersöknings legalitet uppmärksammats först nyligen.

Reglerna för sådana undersökningar på den tiden gick tillbaka till statuter från Edvard I:s och Edvard II:s regeringar, när bland annat speciella restriktioner gällande likbesiktningar 'inom kretsen' – alltså inom 12 miles från var än suveränens hov då befann sig – infördes. Den första av två liknande statuter säger: (5 Edvard I, kap.3) *"Det kungöres, att hädanefter i fall av döda män, som Likbesiktningsämbetet äger att undersöka, det landskapets likbesiktningsman beordras att göra vad honom åligger tillsammans med Konungens Likbesiktningsman."*

Enligt R. Henslowe Wellington: *"Enligt denna statut (som i sin helhet upprepas i Likbesiktningsakten, 1887), måste den lokala likbesiktningsmannen samgå med Konungens Likbesiktningsman; medan utan den senare tjänstemannens hjälp kunde den lokala Likbesiktningsmannen inte agera inom Kretsen. Alltså kunde inte heller Konungens Likbesiktningsman agera inom Kretsen utan den lokala likbesiktningsmannens hjälp; och detta måste framgå ur undersökningen att så har skett, eller också är undersökningen utan laga kraft."*

Det finns bevis för att denna statut fortfarande var gällande under Marlowes tid bland likbesiktningar i Middlesex, av vilka åtminstone två hade William Danby som Kronans Likbesiktningsman agerande tillsammans med en av Middlesex båda likbesiktningsmän, John Chalkhill och Richard Sheppard, vid likbesiktningar inom Kretsen.

Det bör dock i rättvisans namn framhållas, att det föreligger flera fall där likbesiktningar genomförts med endast den lokala likbesiktningsmannen, som då gjort jobbet ensam och troligen kommit undan med det, även när det visat sig att dessa likbesiktningar ägt rum inom Kretsen. Det skulle dock ha varit relativt lätt för den lokala likbesiktigaren att hävda att han inte var medveten om att ärendet låg inom Kretsen, vare sig han talade sanning eller inte, (och vem skulle för resten uppmärksamma en sådan sak?), medan den Kungliga Likbesiktningsmannen aldrig kunde anföra en sådan ursäkt – utom inom hovets själva murar – då likbesiktningen nästan alltid måste äga rum inom någon annan lokal likbesiktningsmans jurisdiktion.

Därför måste regeln för den lokala likbesiktningsmannen – som ändå måste vara på plats – att alltid vara den första att underrättas, och sedan för **honom** att tillkalla Drottningens Egen Likbesiktningsman om han ansåg det relevant. Så varför gick det inte till så denna gång?

Marlowes situation

Det har vanligen bekräftats att Marlowe redan befann sig i en farlig position när mötet ägde rum i Deptford. Under tortyr anklagade Kyd honom för ateism, och han hade arresterats och frigivits mot borgen av Högsta Rådet ungefär 10 dagar tidigare. Men det låg redan ännu värre anklagelser mot honom i form av *Baines angivelse* och *"Remembrances"* (se nedan) hos de högsta myndigheterna, och det var osannolikt att han skulle få förbli på fri fot så mycket längre.

Exakt hur stor fara detta innebar för honom är osäkert. *Baines angivelse* hade innan den nådde Högsta Rådet och Drottningen redigerats så att allt tagits bort utom anklagelserna för hädelser och ateism, vilket inte nödvändigtvis skulle ha räckt till för att hänga honom. Det är sant att han mycket väl kunde ha blivit torterad för att 'övertygas' om att återta sina utsagor, men om vi antar att denna övertalning hade fungerat – vilket den vanligen gjorde – hade han inte blivit avrättad.

Om vi undersöker andra dokument som har med denna händelse att göra upptäcker vi en vida allvarligare anklagelse som väntade honom – för att ha gjort sig

skyldig till stämplingar. Och för detta brott hade redan tre personer avrättats inom bara de senaste två månaderna.

Vi såg tidigare vad Thomas Beard hade haft att säga om naturen av Marlowes död. Innan dess hade han hävdats att Marlowe "... föll (och inte utan att han förtjänade det) genom sin oerhörda förbrytelse att förneka Gud och hans son Kristus, och att han inte bara i ord häddade treenigheten men till och med (som det med trovärdighet rapporterats) skrev böcker emot den..."

Med det möjliga undantaget för den pluralform han använder, så verkar det genom vad som följer att detta nästan alldeles säkert var sant.

'Den ateistiska föreläsningen'

Bland de anklagelser som riktades mot Marlowe vid tiden för hans bortgång fanns den i Richard Baines angivelseskrift: "Att en viss Richard Cholmley hade bekänt att Marlowe övertygat honom om att bli ateist." Denna anklagelse upprepas i det anonyma dokument känt som "Remembrances", som också låg hos myndigheterna vid denna tid, och i vilket Richard Cholmeleys ateism åter beskrivs som ett resultat av Marlowes övertalningar.

I augusti 1974 diskuterade S.E.Sprott ett brev skrivet av en viss Thomas Drury till Anthony Bacon den 1 augusti 1593, gjorde en avskrift av det, (ett ytterst svårt arbete i beaktande av Drurys förskräckliga handstil,) och visade hur det indikerade att Drury troligen varit ansvarig för "Remembrances".

Hans argument i brevet till Anthony Bacon var, att Drury hade klagat över att han inte fått någon belöning för ett visst arbete han utfört, vilket inkluderade: "en stämpling som upptäckts av mig och levererats, en elak bok som också dechiffrerats av mig och någon erkänd skurk eller två som nu är välbevakade fångar med i högsta grad allvarliga saker emot sig."

Sprott menade att dessa allvarliga saker mycket väl kunde ha varit just "Remembrances", eftersom de inleds med beskrivningen av vissa ärekränkande verser för vilka Cholmeley varit ansvarig, och berättar om beslagtagandet av den bannlysta boken 'En tröstens epistel'. Han noterade även att Cholmeley och hans kollega Henry Young verkligen hade arresterats en månad tidigare.

I sin bok "The Reckoning" tillade i själva verket Charles Nicholl detaljer om ett annat brev från Drury skrivet till Sir Robert Cecil något senare, som – vilket Nicholl underlåter att framhålla, om han upptäckte det, – faktiskt bekräftar Sprotts upptäckt.

I ett brev från fängelset någon gång mellan 1 och 17 augusti sade Drury: "Jag har inspärrats av min Lord Chamberlain för att ha förtalat honom inför er, liksom även för elakt prat som kunde påstå att jag kunde göra vilken rådgivare som helst till en förrädare: men jag hävdar endast att jag sade ers nåd att detta även var andras vanor och lögnar och inte mina egna...." vilket tydligt hänvisar till den del av "Remembrances" som påstår om Cholmeley, att: "han sade att han fullständigt hatar the Lord Chamberlain & och har goda skäl för att göra det" och att "ingen är fortare svindlad och utnyttjad än rådsherrarna själva; och att han kan lura dem som han behagar."

Inga tvivel om saken: Drury skrev "Remembrances" och skickade dem både till Sir Robert Cecil och till deras huvudadressat, the Lord Keeper of the Privy Seal, Sir John Puckering.

Hans brev till Bacon fortsätter: "Sedan hade jag efter allt detta bara att förelägga the Lord Keeper (&) the Lord of Buckhurst de mest uppenbara och vidriga ateistiska artiklar som jag antar att någonsin har varit lästa eller kända, vilka samtliga jag kan visa för er. De förelades Hennes Höghet varvid hon själv gav mig befallning att genomdriva ärendet till fullo."

Nicholl tror att detta anspelar på *Baines angivelse*, vilket Kuriyama och Riggs håller med om, men det stämmer inte. Det hänvisar tydligt till ett brev direkt vid sidan av "*Remembrances*" med detaljer om Cholmeleys ateism – *förfärliga fruktansvärda och fördömansvärda tal* som Drury fruktar att återge. Ursprungligen var det adresserat till Justice Young, som rapporterade till the Lord Keeper om detta särskilda ärende och som verkligen hade gjort sig ansvarig för Cholmeleys arrestering.

Detta brev B är till skillnad från *Baines angivelse B* bara om Cholmeley och hans *fördömansvärda gäng*, och i detta brev till Bacon fortsätter han att tala om samma *fördömansvärda sekt*, och säger, att sedan arresteringen av en känd skurk eller två (alltså Cholmeley och Henry Young) är det skäl att få tag på boken som ligger till grund för denna *fördömansvärda sekt*, vilken bok jag framhåller att skulle betinga ett högt pris och ges höga löften i utbyte för, men jag litar inte på dessa. Men om jag hemligen får konferera med er, jag och en som jag tagit med mig, en köpman, kan vi ge er sådant ljus i saken att vi kan leda er till mannen som skrev boken och till dem som fick den liksom även information om vem som gav föreläsningen var och när.

Han tror således att det ligger en bok till grund för Cholmeleys planer, vilka är: att omvända Hennes Majestäts undersåtar till att bli ateister och att efter Hennes Majestäts bortgång göra sig själva en konung & leva enligt sina egna lagar. En sådan bok hade troligen inte tryckts men spreds genom att läsas högt ur. I detta brev till Anthony Bacon låtsas han inte veta vem som skrev den eller vem som hade föreläst den, men han refererar tydligt till vad han själv hade skrivit om Cholmeley till Sir Robert Cecil i "*Remembrances*": Att han säger och sannerligen tror att en viss Marlowe kan framlägga bättre argument för ateism än vad någon teolog i England kan göra för att bevisa gudomen, och att Marlowe berättat för honom att han läst ateistföreläsningen för Sir Walter Raleigh och andra.

Det råder därför inget tvivel om att Drury – och andra – ansåg att Marlowe var ansvarig för en ateistisk bok som låg till grund för denna *fördömansvärda sekt*.

Detta var förvisso en tanke som vunnit grogrund, som vi har sett av Beards ord ovan, och den togs mycket senare upp av Vaughan i hans "*The Golden Grove*": "*Icke underlägsen dessa var en viss Christopher Marlowe, dramatiker till professionen, som enligt hörsägen skrev en bok mot Treenigheten.*"

Marlowes vän Thomas Nashe kände sig i sin "*Den otursamme resenären*" (där han använder Pietro Aretino som analogi för Marlowe) tvingad att med rätt eller utan dementera sådana rykten: "*Några av hans tröghjärnade förtalare anklagar honom för att ha skrivit De Tribus Impostoribus Mundi... Jag är helt övertygad om att den inte alls var hans.*"

Men i *Greene's Groatsworth of Wit* hade författaren vänt sig till Marlowe sålunda: "*Undra inte på, (för med dig vill jag inleda,) du berömda märkesman bland tragöder, att Greene, som har sagt att det (liksom med narren i hans eget hjärta) med dig inte finns någon Gud, nu ärar hans storhet... Frambringaren av denna diaboliska ateism (Macchiavelli) är död, och skall du, min vän, då vara hans lärjunge?*"

Så man kan inte låta bli att undra om Marlowe kan ha haft sina egna skrifter i sinnet när han tidigare låter Macchiavelli säga i prologen till "*Juden på Malta*" (rad 28-30):

...Inte kommer jag
hit till Britannien för att föreläsa
men för att presentera tragedin om en Hebré...

Vidare stöd för en sådan boks existens uppträder också mycket senare i Henry Oxindens alldagliga bok. Han berättar om en viss Simon Aldrich, som låg vid Cambridge ungefär sex år efter Marlowes tid där. Aldrich berättade tydligen för Oxinden: "*att Marlowe var ateist och skrev en bok mot skrifterna, hur allt var bara en mans verk; och ville få den tryckt, men hade inte råd att få den tryckt.*"

Det verkar således vara ställt utom allt tvivel att en sådan bok existerade, att Marlowe hade skrivit den, och att han verkligen presenterat den för *Sir Walter Raleigh* och andra genom en föreläsning.

Detta tycks definitivt vara styrkt genom Richard Baines ursprungliga hävdande, att: "*denne Marlowe håller inte bara dessa åsikter för sig själv, men bland nästan varje sällskap han finner omvänder han folk till ateism, i det att han ber dem att inte frukta för troll och djävlar, under öppet håån av Gud och hans präster, såsom jag, Richard Baines, vill vittna om på både min egen ed och genom många andra hederliga mäns vittnesbörd, att han säger sådana saker och har anfört en rad motsägelser ur Skriften som han delgivit till några betydelsefulla män vilka i sinom tid skall bli namngivna. När dessa frågor kommer upp skall dessa vittnen kallas fram.*"

Vilka kan då dessa "*betydelsefulla män*" vara? Antagligen vem som helst som kunde sägas ha haft del i Raleighs påstådda *Ateistiska Skola*, vilket då kunde inkludera earlen av Northumberland, earlen av Derby och Lord Chamberleins arvinge Sir George Carey.

Subversiva skrifter

Hur kunde en sådan bok ha granskats av drottningen, hennes närmaste råd och stjärnkammarens domstol?

Först måste vi betrakta vad som tilldrog sig vid den tiden. 23 mars 1593, några månader före händelserna vid Deptford, dömdes Henry Barrow och John Greenwood – tydligen vänner till Marlowe – till döden och avrättades den 6 april. Deras brott hade varit att förespråka och försöka sätta upp en egen kyrka utanför den etablerade anglikanska. Med Nya Testamentet som ledfyr gjorde deras idealiska kyrka ingen skillnad mellan prästerskap och lekmän samt underströk varje församlings autonomi. Barrow – från början övertalad av Greenwood – hade skrivit flera arbeten som förespråkade församlingars oberoende. Dessa ställningstaganden ansågs upproriska, så de rannsakades båda under 1581 års lag mot författare av upproriska böcker och dömdes i enlighet därmed.

Det är lätt att se varför regeringen kunde frukta sådana idéer, då så mycket av statens auktoritet berodde av en etablerad kyrka. Hur mycket farligare måste därför ateismen framstå för dem. Vad Marlowe skulle ha förespråkade var en tro som enligt regeringens syn på saken

angrep hela det värderingsystem enligt vilket landet regerades,
avlägsnade varje ursäkt för att kämpa för en tro snarare än för en annan, exempelvis katolicismen,
förkastade drottningens egen religion och gjorde hennes titel 'trons försvarare' meningslös och, värst av allt, förnekade hennes 'gudomliga rätt' att regera,

Tydligen förelåg det någon bevisföring, vare sig den var äkta eller inte, för att antiroyalistiska känslor därmed skulle stimuleras, och om ateismen hade framgång med sig skulle den också ha:

gjort varje kyrklig befattning (t.ex. Ärkebiskopen av Canterbury) maktlös och meningslös,

uppmuntrat vad de betraktade som laglöshet, anarki och 'ondska',
avlägsnat ett massivt och ytterst effektivt medel för statliga påtryckningsmedel,
och

underminerat rättssystemet i och med att eder blev verkningslösa.

De påstådda brott som Barrow och Greenwood avrättades för (liksom deras kollega John Penry, som avrättades 29 maj) var i jämförelse med detta ganska

menlösa. Marlowe var en briljant författare med förmågan att kunna påverka folks tankar och känslor på djupet. Vare sig de tyckte att han hade rätt i vad han trodde på eller inte (eller hur mycket 'goda tjänster' han än hade gjort hennes majestät i det förgångna, som vi snart skall se,) var irrelevant, och han kunde helt enkelt inte tillåtas fortsätta på detta sättet.

Det är därför tydligt att Marlowe verkligen var i en mycket svår knipa. Han kunde absolut inte få fortsätta uppträda ostraffat, och han måste tystas – för gott. Det stod klart att han skulle behöva mäktiga vänner till hjälp om han skulle kunna räddas; och om det inte fanns någon möjlighet att rädda honom råder det inget tvivel om att han hade fått gå samma väg som Barrow, Greenwood och John Penry till schavotten.

Mäktiga vänner?

Cecil, far och son

Marlowe hade verkligen haft möjlighet att tillkalla mäktig uppbackning i det förflutna. Bland ärendena hos drottningens råd den 29 juni 1587 är den berömda noten som stödjer honom mot de styrande i Cambridge som ville vägra honom hans examen (MA). "Då det rapporterades att Christopher Marlowe ämnade bege sig över havet till Rheims och kvarstanna där, ansåg deras högheter det lämpligt att bekräfta att han inga sådana avsikter hade, utan att han i alla sina ärenden hade uppträtt ordningsfullt och diskret varvid han hade gjort Hennes Majestät goda tjänster och förtjänade att bli belönad för sin trofasthet: Deras högheter anhåller att ryktet därom med alla medel torde stillas, och att han borde givas den grad han skulle ha fått i sin följande examen: Ty det var inte Hennes Majestät behagligt att någon anställd i sitt lands tjänst skulle bli förfördelad av sådana som var okunniga om vilka tjänster han hade utfört."

Undertecknade var the Lord Archbishop (John Whitgift), Lord Chancellor (Christopher Hatton), Lord Treasurer (William Cecil), Lord Chamberlain (Henry Carey) och Mr. Comptroller (James Crofts), men det står klart att det skulle ha varit William Cecil/Lord Burghley – och/eller den frånvarande Sir Francis Walsingham – för vilken han hade gjort Hennes Majestät goda tjänster.

1592 tycks Burghley ånyo ha kommit till hans hjälp. Marlowe skickades tillbaka från Flushing under arrest för falskmynteri, ett brott som kunde medföra dödsstraff, jämte anklagelser om att han hade för avsikt att gå över till fienden eller till Rom. Han överlämnades åt Burghley, för vilken det är en allmän uppfattning att han fortfarande eller ånyo arbetade, och, om han verkligen skulle nödgas gå i fängelse som resultat – fastän det intet bevis föreligger att så var fallet – vi vet att han var en fri man inom väldigt få månader.

Intill slutet finns det klara bevis för att han arbetade för regeringen eller snarare för familjen Cecil, fader och son. Som vi redan har sett skrev Thomas Kyd, när han rapporterade om den nyligen bortgångne Marlowe inför the Lord Keeper Sir John Puckering: "Han sökte övertyga män av god kvalitet att gå över till kungen av Skottland, vart jag hört att Royden tagit vägen, och vart han sade mig att han skulle ta vägen vilket han gjort om han fått leva."

För tredje gången uttrycks denna avsikt att 'gå över till den andra sidan' vilket låter misstänkt likt ytterligare hemligt agentarbete för Cecils, men denna gång i samband med tronföljdsfrågan, ett ämne som drottningen hade belagt med fullkomlig tystnadsplikt. Även om de inte hade haft någon önskan att rädda honom från avrättning – vilket verkar högst otroligt – kan de ha haft goda skäl till att inte önska honom lagd under tortyr, då han kunde ha avslöjat alldeles för mycket om deras aktuella aktiviteter.

Frågan är då om Cecils var mäktiga nog att kunna rädda honom vid detta tillfälle, och svaret är – troligen inte. Burghley hade i själva verket försökt rädda Barrow och Greenwood men utan att lyckas. I en bok om den tredje avrättade personen John Penry, skrev Albert Peel: "Burghley förblir en gåta. Han gav puritanerna mycket stöd – han lär ha hjälpt hundratals – och det står klart att Penry räknade med hans beskydd. Utan tvekan hade han räddat Penry om han kunnat. Kanske han hade haft den avsikten. Men Whitgift var för snabb för honom och njöt utan tvekan av att få expediera 'den gamle räven'. Thomas Phelippes skrev 7 april 1593 att Barrows och Greenwoods benådningar kom från Burghley, som 'riktade skarpa ord mot ärkebiskopen av Canterbury, som var mycket påstridig, och även till biskopen av Worcester, och önskade tala med Drottningen om saken men fick inget stöd från någon. Avrättningarna gick av stapeln genom Underhusets biskopars illvilja'."

Ytterligare en viktig punkt är, att om Marlowe verkligen uppträdde och skrev på detta sätt, så hade det säkert, oberoende av tidigare goda relationer, varit i Cecils intresse att få honom tyst en gång för alla.

Thomas Walsingham

Möjlig bekräftelse av Marlowes fortsatta involvering i familjen Cecils verksamhet kommer från det Högsta Rådets order om hans arrestering, som befaller den arresterande officeren *"att bege sig till mr Thomas Walsinghams hus i Kent, eller till någon annan plats där han får veta att Christopher Marlowe uppehåller sig, och att där häkta honom och medföra honom till domstolen."*

Denna vetskap om att Marlowe troligen bodde hos Thomas Walsingham – kusin till den avlidne Sir Francis – visade en intim kännedom om Marlowes livsföring. Det indikerade också att han och Thomas var vänner, vilket bekräftas av Edward Blount, som i sin publicering av *"Hero och Leander"* 1598 i dedikationen till den då blivna Sir Thomas Walsingham skrev: *"Sir, vi anser oss inte friade från vår plikt mot vår vän efter att ha nedsänkt hans livlösa kropp i jorden: för fastän ögat därmed för alltid tar farväl av den älskade, lever dock intrycket av mannen, som var kär för oss, vidare i vårt minne och får oss att fundera över vad vi mer kan göra för den avlidne, nämligen att framhålla vad som hedrar honom samt genomföra de föresatser som han hindrades i genom döden. Genom dessa meditationer (som genom ett högre testamente) ser jag mig själv som exekutören för den olyckligt avlidne författaren till detta Poem, som då jag vet att ni under hans livstid gjorde mycket för honom, i det att ni underhöll det av bestående värde ni fann i honom med tillförsikt och tillgivenhet, jag inte kan se annat än att vadhelst som skulle komma ut av hans alstring, enligt hans vilja som avliden, det allra första borde vara till ert behag: för då han själv var van därvid, borde inget annat förmynderskap passa hans rätta barn bättre än ert."*

Därmed kan vi ganska klart förmoda att inte bara Cecils men även Walsingham hade önskat hjälpa Marlowe när det blev kris. Thomas hade någon tid arbetat för sin kusin Sir Francis och var även välkänd – och tydligen även omtyckt – av drottningen. Efter att ha ärvt Scadbury av sin bror Edmund 1589 drog han sig dock tillbaka från regeringstjänsten, och Sir Francis hade avlidit följande år, så det är osannolikt att Thomas fortfarande hade mycket kvar av det politiska inflytande han tidigare haft.

'Den ateistiska skolan'

Man är allmänt överens om att Marlowe hörde till en grupp författare, vetenskapsmän och filosofer som var samlade runt earlen av Northumberland och Sir Walter Raleigh. Få av dessa var dock involverade i aktiviteter som kunnat göra det möjligt för dem att hjälpa honom vid denna tid, och de var till och med själva bevakade som starkt misstänkta av ärkebiskop Whitgift och hans kättarjägare. Fastän

Raleigh satt i parlamentet hade han vid denna tid förvisats från hovet och kunde erbjuda sin vän mycket liten hjälp.

Vittnenas kopplingar

Ingram Frizer

Efter att ha identifierat Ingram Frizer som mannen som dödade Marlowe gick Hotson vidare i sin undersökning och fann att Frizer vid denna tid inte bara var 'tjänare' hos Thomas Walsingham men också i någon mån engagerad i att tillsammans med honom skaffa fram pengar från en ung man under falska förespeglingar. Den unge mannen var Drew Woodlef, som hade en skuld 'till en gentleman med gott uppsåt' till en summa av 200 pund, och gentlemanen i fråga var Thomas Walsingham. Om Frizer verkligen dödade Walsinghams vän Marlowe, så fortsatte han icke desto mindre stå i nära kontakt med både Thomas och senare hans fru Audrey under många år. Det finns ingen uppgift om att han någonsin tjänade någon annan.

Nicholas Skeres

Frizers huvudpartner i sådana finansiella ärenden var dock Nicholas Skeres, som hade till uppgift att först identifiera och sedan lura dessa unga offer in i Frizers fälla. Dessutom hade Skeres i det förgångna varit verksam i underrättelsetjänsten. Hans namn hade varit förknippat med 'Babington-komplotten' mot drottningens liv som en av Francis Walsinghams *agents provocateurs*.

Han beskrivs som en tjänare till earlen av Essex, och man kan anta att han där sysslade med liknande saker. En noggrann undersökning av Anthony Bacons omfattande dokumentsamling, earlens huvudsakliga 'spionchef', avslöjar dock inte ett enda ord om Skeres, så det kan tyckas att hans tjänst där i så fall var på en mycket låg nivå. Paul Hammer har också påvisat hur sporadisk någon sådan tjänst tycks ha varit. Hur det än var med hans förbundna lojalitet mot Essex kan man dock förmoda, att hans verkliga lojalitet var till olika penningindrivningar från den ena dagen till den andra. Fastän M.J.Trow tycks ha fått fel datum på dagarna (Woodlef var bunden den 29 juni 1593 att till Walsingham betala före den 25 juli 1593) uttrycker han dock saken väl: *"I varje fall, enligt vad som framgår av plockandet av gåsen Woodlef ett år senare, så är det antagligt att Skeres och Frizer var samman i ett lag i maj 1593; anlitar men den ena får man också den andra."*

Robert Poley

Efter Sir Francis Walsinghams död 1590 fortsatte Poley sin verksamhet som agent inom Cecils intressesfär. Nicholl beskriver hans situation 1593 sålunda: *"Poleys specialitet var Nederländerna, som han regelbundet reste till under dessa år. Något mer än en månad efter Marlowes deportation (från Flushing 1592) begav han sig själv till Bryssel i 'Hennes Majestäts speciella angelägenheter'. Fullmakten för hans resa undertecknades av Lord Burghley. Han var inte såsom tidigare där för att spionera: hans katolska förklädnad hade avslöjats efter Babingtonaffären och hans namn hade blivit känt som en regeringsagents. Han hade nu en mera överinspekterande roll som verkställande chef eller sektionsledare med ett litet underrättelse-nätverk på gång i Nederländerna med rapportering till Vice-Chamberlain Heneage och Cecils."*

Boas noterar flera betalningar gjorda till Poley, såsom de anförts i *the Declared Accounts of the Treasurer of the Chamber*. De flesta av dessa var för hans uppdrag som ackrediterad kurir till och från engelska ambassadörer, statliga agenter och

domstolar utomlands och var vanligen undertecknade av Vice-Chamberlain Thomas Heneage. En av dessa är av särskilt intresse, då den är daterad två veckor efter händelserna i Deptford. *"Till Robert Poley rörande en fullmakt undertecknad av Mr Vicechamberlayne daterad vid Hovet 12 juni 1593 för befordran av brev i Hennes Majestäts speciella och hemliga angelägenheter av högsta vikt från Hovet vid Croyden den 8 maj 1593 till Nederländerna till staden Haag i Holland med största möjliga brådska, och för svarsbrev till Hovet vid Nonesuch den 8 juni 1593, hela denna tid i Hennes Majestäts tjänst – xxxs."*

Den sista meningen är unik bland bokförda fullmakter och säger tydligt att Poley var i tjänst den dagen i Deptford. Och om han var i tjänst är det nästan säkert att han var det för Lord Burghley och/eller för Sir Robert Cecil och, med reservation för olycksfall, med den följaktliga betydelsen att vad som än hände där den dagen därför med största sannolikhet var vad de hade velat att skulle hända.

Eleanor Bull

Även om hon inte bevittnade den faktiska händelsen, så är änkan Eleanor Bull den övriga person som med största sannolikhet fanns med där vid den tidpunkten som husets värdinna när allting hände.

En av drottningens närmaste väninnor under många år var hennes närmaste kammarjungfru Blanche Parry, som var släkt med Eleanor Bull (född Whitney). I sitt testamente gjorde Blanche ett legat till henne i det att hon anförde henne som sin 'kusin'. Av intresse är att Lord Burghley också hade refererat till Blanche som sin 'kusin'. Som Nicholl säger: *"Vid en viss punkt blir familjeband tånjbara, men tekniskt sett var Eleanor Bull släkt med Lord Burghley"* och *"Sanningen om Eleanor Bull – det lilla vi känner till av den – hjälper oss att rekonstruera något av den dagens läge i Deptford. Den för oss vidare bortom den officiella versionens slätstrukenhet och bortom den mörkande mytologin. Marlowe dog inte i en krog eller något horhus utan i en lokal tjänstemannaänkas hus. Hans värdinna var en dam med ställning både genom börd och äktenskap. Hon var en dam som kunde använda sig av försänkningar vid hovet om hon behövde det och som kunde stå till tjänst för hookontakter om de behövde henne."*

Vare sig änkan Bulls hus vid Deptfords strand och därför med bekväm tillgång till floden någonsin hade använts av hennes kusiner som ett säkert ställe eller inte kommer vi kanske aldrig att få veta. Vad som står klart är dock, att om Cecils behövde ett någorlunda säkert ställe för mottagandet eller avskickandet av sina agenter eller för något annat hemligt ändamål, så kan detta hus med en ägare som de fullkomligt kunde lita på mycket väl ha varit något av ett ideal. Hon kunde också naturligtvis ha kunnat se till att ingen annan säkert fanns där, som inte var lika pålitlig, vid sådana tidpunkter.

Syftet med sammankomsten.

Vi står nu i ett bättre läge för att kunna bedöma de olika skäl som presenterats för dessa fyra människor att träffas i Deptford den dagen och för att kunna avgöra vilket syfte som bäst kan förklara hela skeendet.

En 'fest'?

Detta är ordet som användes av Vaughan, som sade att *"en viss Ingram... hade bjudit dit honom på en fest"* (vilket ger oss skäl att undra varför det i så fall skulle ha uppstått gräl om räkningen). Om detta är det bästa ordet eller inte står det dock klart att den historia som presenterades av undersökningen gör gällande att det bara var

en social sammankomst av något slag. Hotson fick det till och med till att det hände i en krog och utmynnade i ett fylleslagsmål.

Mot en sådan förklaring står naturligtvis den svåra situation som vi nu vet att Marlowe befann sig i. Det är mycket svårt att se att han själv skulle ha varit villig att närvara vid en sådan sammankomst med det alltför reella hotet om tortyr, rannsaking och avrättning hängande över sig – som han måste ha känt till genom sin dagliga kontakt med Högsta Rådet och särskilt Sir Robert Cecil. På samma sätt var Poley som bekant inte bara i tjänst utan också försedd med brev att befordras *in poste* (med största möjliga brådska) mellan Nederländerna och Hovet. Att han kunde ha stannat till på vägen tillbaka för en avkopplande dag med några vänner följd av ytterligare en veckas ledigt efter undersökningen innan han levererade dem är helt enkelt omöjligt.

Till yttermera visso, om dock mera lättförklarligt, är att ingenting tyder på att de var vänner över huvud taget. Poley kan ha träffat på Skeres i samband med Babington-fallet och kände kanske Marlowe, om vår poet fortfarande var involverad i agentverksamhet, men det finns ingen grund alls för att anta att han någonsin mötte – och ännu mindre blev vän med – den påstådda värden Ingram Frizer.

Ett affärssammanträde?

De flesta invändningarna mot 'fest'-alternativet gäller här också. Vad då för affärer? Frizer och Skeres var vid tidpunkten djupt insyltade i Drew Woodlefsvindeln, som ingenting hade att göra med Poley eller Marlowe. Och Poley var på väg tillbaka med sina viktiga brev från Haag med största möjliga brådska, vilket så vitt vi vet ingenting hade att göra med någon av de andra tre. Marlowe kan kanske ha haft något skäl att överlägga med Poley, men varför i all världen fanns då de andra två där?

Nej, fastän deras 'chefer' Walsingham och Cecils tydligen stod på god fot med varandra (och jag inkluderar Essex, av skäl anförda ovan,) fanns det inga tydliga affärer som de kan ha haft gemensamt som kunde ha krävt ett sådant möte. Och sådana möten resulterar i varje fall sällan i att någon av de närvarande blir slaktad, vilket kanske skulle beaktas mera allvarligt än vad som varit fallet.

Paul Hammers förslag, som nämnts ovan, att mötet var sammankallat av Frizer och Skeres i mening att 'tvinga' Marlowe att betala någon skuld lyckas inte på ett tillfredsställande sätt förklara varför Poley var där, (Thomas Walsingham skulle då ha varit ett mycket säkrare kort för att säkerställa 'rent spel'), varför det tog hela dagen, varför det var Eleanor Bulls hus och, mest av allt, varför de faktiskt mördade honom – det värsta tänkbara resultat för dem alla.

Ett mord?

De som menar att mötet anordnades för att få Marlowe mördad måste beakta och komma med tillfredsställande svar till **alla** de följande frågorna:

Varför dessa människor? Om Cecils låg bakom det, varför Frizer? Om Essex eller Walsingham låg bakom det, varför Poley? Endast kombinationen Lord Burghley, Sir Robert Cecil och Thomas Walsingham bakom det hela skulle få det att stämma, men varför skulle de alla, om någon, vilja ha Marlowe mördad?

Varför hela dagen? Om det enda de tre männen där hade att göra var att döda honom, varför vänta så länge, då varje minut måste öka riskerna för att något kunde gå fel?

Varför så invecklat? Ett enkelt knivhugg i någon mörk gränd skulle ha varit relativt enkelt för någon med tillräckligt med pengar att arrangera. Varför detta

behov av en officiell undersöknings alla omständigheter med drottningens egen likbesiktningsman involverad och till och med drottningen själv?

Varför inte helt enkelt låta lagen ha sin gång? Han var ju nästan med säkerhet ändå förlorad, och även om det skulle gå fel så hade ju 'själv mord' i fängelset kunnat arrangeras förut och kunde mycket lätt arrangeras igen.

Största invändningen är dock valet av dessa tre män som lejda mördare, då ingen av dem så vitt vi vet någonsin blev inblandade i något annat våld än detta. Som Constance Kuriyama lägger fram saken: *"Fastän somliga utan tvökan kommer att fortsätta motsätta sig den slutsats som framstår som den mest ofrånkomliga genom de tillgängliga bevisen, så förblir den person vid festen i Deptford som mest troligt kunde tänkas angripa en annan fysiskt Christopher Marlowe."*

För att planera hans flykt?

Med utgångspunkt från, som vi har sett, att dessa tre människor med största trolighet befann sig där på uppdrag av Cecils och Thomas Walsingham, så är det utan konkurrens mest sannolika skälet för deras sammankomst att på något sätt hjälpa Marlowe ut ur den extrema knipa han befann sig i.

Det är sannerligen möjligt att deras avsikt just var att tillsammans fundera ut hur detta skulle göras, men detta stämmer ändå inte. Om det skulle göras någon planering, så borde det vara på en högre nivå – mest troligt av Robert Cecil – eller av Poley ensam. Detta var ett fall för en professionell agent, inte för några skumma lycksökare, hur skickliga de än var inom sitt område.

Att deras möte faktiskt inte resulterade i hans undkommande utan i hans död torde också behöva en del förklaringar.

Att hjälpa honom fly?

Om hjälp behövdes är det mycket svårt att föreställa sig varför det skulle behövas mer än en person att hjälpa honom, eller varför de alla måste träffas vid Deptfords strand. Robert Poley var fullt kompetent och kände förvisso till de hemliga flyktvägarna till Skottland och Nederländerna, till exempel, om Marlowe var på väg åt någondera hållet.

Äter måste man fråga sig: 'Varför hela dagen?' Om de väntade på högvattnet, som ungefär kom 22.45 den dagen, varför kom de då dit så tidigt? Och om det inte var skälet, vad väntade de på? Och om avsikten var att rädda honom, så måste vi återigen med skäl fråga oss varför hans kropp slutade där som lik när han själv för länge sedan borde ha varit långt borta?

Att arrangera hans död?

Detta skulle verkligen vara ett sätt att rädda Marlowe både från tortyr och från döden, vilket, som vi har sett, skulle ha varit den mest troliga uppgiften för vilken dessa tre män där med Marlowe skulle ha haft den största lojalitet.

Det är den enda möjligheten som förklarar behovet av alla dessa tre män: om ett dråp i självförsvar skulle åberopas, skulle det behövas en mördare och minst två vittnen. Det står också klart att om detta skulle föreläggas en jury, så skulle de tre männen behöva vara fulländade lögnare, vilket alla tre var kända för att vara på en 'professionell' nivå.

Det borde dock ha varit möjligt att arrangera hans död på mindre omständliga sätt än detta. Kunde de inte till exempel ha funnit något obekant pestoffer felaktigt identifierat, eller berättat för alla att han ramlat från ett fartyg och gått förlorad till sjöss? Om det var en arrangerad död framstod det därför som uppenbart att det

måste finnas ovedersägliga bevis uppenbarligen acceptabla för själva drottningen för att han verkligen hade dött. Det skulle förvisso föra med sig det perfekta svaret till alla som senare skulle tycka sig ha sett honom och antyder även att en sådan klart oförneklig bekräftelse på att det hade hänt behövdes på högsta nivå.

Åter måste vi fråga oss varför de behövde hela dagen. Det har antytts att de kan ha väntat på högvattnet, men det finns verkligen inget skäl till varför Marlowe inte skulle ha stuckit med morgonens högvatten. I själva verket fanns det inga skäl till varför Marlowe måste vara där alls; han kunde ha lämnat mycket tidigare och till och med någon annanstans ifrån. Det kunde också vara så att de kanske väntade på att kroppen (eller offret?) skulle dyka upp, men det hade varit oerhört riskabelt att vänta på något sådant, som hade inneburit en oförutsägbarhet som knappast hade varit acceptabel även om allting annat hade organiserats så väl. Det finns ett annat möjligt skäl, faktiskt ett mera troligt sådant, som vi skall återkomma till senare.

Det står dock klart att en arrangerad död är det enda motiv som passar in på de fakta som vi känner till. I synnerhet har det massivt stöd genom den annars så osannolika döda kroppen. Huvudproblemet med denna teori är naturligtvis frågan hur de inblandade enklast och med minst risktagande kunde få tag på ett ersättningslik och presentera det som Marlowes.

Och vi kan börja med att fullständigt förkasta varje tanke på något godtyckligt dråp på någon oskyldig: ingen Cecil eller Walsingham och absolut ingen hemlig agent med hjärnan i behåll skulle ha gått med på något sådant. Om man behöver en färsk kropp, så tar man reda på någon som av något skäl skulle ha dött i alla fall. Shakespeare förstod detta, som vi ser i "*Lika för lika*", där det föreslås att den dödsdömde fången Barnardines huvud skulle användas i stället för Claudios. Skulle de inte känna igen honom? Nej, säger Shakespeare (4.2.174):

"döden kan maskera, och själv kan man lägga till."

Till vilket man kan anmärka: 'till exempel ett dödligt knivsår i ögat.'

Likbesiktningsmannen

Kvällen den 30 maj 1593 befann sig drottningen och hennes hov i Nonesuch Palace nära Epsom i Surrey. I själva verket ägde ett möte rum där följande morgon med det Högsta Rådet. Nonesuch är strax under 13 miles fågelvägen från Deptford Strand och ungefär 16 miles landvägen. Den engelska milen definierades inte förrän 1593 och började inte användas förrän mycket senare, och Deptford borde på kartan ha framstått som mindre än 12 miles från Nonesuch. Det skulle därför bedömas som strax inom 'Kretsen', som vi har sett definierad som 12+ miles från drottningens uppehållsort.

När vi betraktar likbesiktigarens undersökningsrapport finner vi att den inte mindre än fyra gånger säger att knivmordet ägde rum *infra virgam* (inom Kretsen). Varför? Vad gjorde det för skillnad? Som vi har sett är svaret naturligtvis, att närhelst något sådant inträffade inom Kretsen var det nödvändigt för drottningens egen likbesiktningsman att ta hand om saken.

Och det är vad som hände denna gång fastän William Danby inte utförde undersökningen tillsammans med den lokala likbesiktningsmannen, vilket han borde ha gjort, vare sig det var inom Kretsen eller inte. I själva verket **ersatte** han honom och gjorde därmed hela undersökningen juridiskt ogiltig. Vad kan han ha haft för skäl till att göra detta? Och hur var det möjligt? Av någon betydelse är naturligtvis det faktum, att han och Lord Burghley hade varit nära kolleger under

minst fyra år och kunde även ha varit gamla vänner, då de låg samtidigt vid Juridiska Fakulteten (*Inns of Court*) ett femtiotal år tidigare.

Naturligtvis kunde det ha inneburit vissa fördelar att ha likbesiktningsmannen på sin sida agerande ensam. Han kunde säkerställa att tidtabellen kom att stämma med vad som krävdes, att den 'korrekta' domen erhöles, att 'besiktningen' av kroppen blev tillräckligt begränsad och till och med att ingen ingick i juryn som kände antingen det antagna offret eller det verkliga offret. Hans viktigaste bidrag kunde rentav ha varit att han frambringade ett färskt lik av just den rätta åldern.

Som tidigare nämnts hade John Penry avrättats dagen innan.

Avrättningen ägde rum i St. Thomas-a-Watering, som bara är två miles från Deptford, och ingen vet vad som hände med hans kropp. Vad vi vet är dock, att detta var inom Kretsen och att William Danby därför mycket väl kan ha använt sina befogenheter till att besluta om dess öden. I själva verket var en av Danbys titlar Marshalseas Besiktningsman, vilket var just det fängelse där Penry förvarades.

Kroppen?

Penrys rättegång inför Drottningens Domstol hade inletts den 21 maj, och han dömdes till döden den 25-e. Av någon anledning, vilket var ytterst ovanligt då inget överklagande eller någon benådning var möjlig, uppsköts avrättningen i fyra dagar. Sedan plötsligt tisdag den 29 maj utan förvarning och därför utan att hans fru, familj eller vänner visste om vad som hände, kördes han iväg vid en ytterst ovanlig tidpunkt för en exekution och hängdes. John Waddington beskrev vad som sedan följde: "*Han fördes ut klockan 5 från fängelset i High-street, Borough, till dödsplatsen. En liten grupp människor, som attraherades av att se arbetarna förbereda galgen, hade samlats. Penry hade velat tala, men sheriffen insisterade på, att han varken i hävdandet av sin lojalitet eller i bedyrandet av sin oskuld fick säga ett ord. Hans liv släcktes och folket skingrades. Platsen där han begravdes är okänd.*"

Naturligtvis finns det mängder av människor vilkas gravplatser är okända. Detta fall är dock något annorlunda. I John Penry har vi en av de viktigaste martyrerne för kongretionalismen. Hans fru och döttrar hade desperat försökt besöka honom men utan framgång, och de hade säkert med samma svårighet försökt ta reda på hans gravplats. Hade de lyckats råder det inget tvivel om att vi idag hade vetat om var det var.

St. Thomas-a-Watering, där John Penry avrättades, ligger bara två och en halv miles landvägen från Deptford Strand, men man hade nog tänkt att det var bättre att vänta till mörkrets inbrott med att frakta kroppen dit. Det är naturligtvis möjligt att Frizer och Skeres var ansvariga för detta och stannade i Deptford över natten.

Några problem

Att använda liket av en hängd man för att arrangera en annans död måste bereda vissa problem, i synnerhet om hängningen hade ägt rum en dag innan det påstådda mordet skulle ha ägt rum.

Vem som helst som haft någon del i det hela, grannarna, som under den normala uppståndelsen hade tillkallats, de lokala konstaplarna som hade anlåtats, vem som helst hade kunnat se märkena på halsen efter repet, märkt att kroppen inte var så varm som den borde ha varit, eller kanske rentav funnit tecken på *rigor mortis*, som inte ännu borde ha uppträtt.

Undersökningen måste genomföras *super visum corporis* (i kroppens närvaro) och det var på besiktningsmannens särskilda ansvar att kroppen genomsöktes för spår av våld, såsom strypning, bindande rep etc.

Det var möjligt att någon av juryn hade kunnat vara med vid hängningen av Penry – endast två-tre mil därifrån och två dagar tidigare – och kunnat känna igen honom.

Kroppar begrovs nästan aldrig klädda i annat än någon svepning eller lakan, så vem som än förberedde denna kroppen för begravning skulle säkert ha kunnat se varje tecken på att den hade avlidit snarare av hängning än av något knivhugg.

Därför står det helt klart att folk måste hindras från att syna kroppen alltför noga, och att detta hade varit omöjligt att undvika utan det fullständiga engagerandet av William Danby som måste få fulla befogenheter. Som vi anmärkte ovan hade reglerna dock varit att den lokala likbesiktigaren måste vidtalas och att det var **hans** sak att tillkalla drottningens likbesiktningsman för att fullgöra likbesiktningen tillsammans med honom om han ansåg det lämpligt. Att se till att Danby inte bara utförde undersökningen men att han fick göra det ensam var därför bara det ett problem.

Så låt oss se – om det verkligen var en arrangerad död och om Penrys lik användes – hur det hade kunnat gå till.

Först av allt måste vi vidtala en annan som, vare sig medvetet eller inte, troligen hade en viktig roll att spela i det hela – lorden i Deptfords herresäte, Christopher Browne. Fastän det inte nödvändigtvis är relevant här, så är det intressant att notera att Brownes fru var kusin till Thomas Marlowe eller Marler, agent för Moskvakompaniet i Deptford och enligt Richard Wilson *sedan länge identifierad som en Crayfordsläkting till Christopher Marlowe*.

Mera relevant är kanske det faktum att Eleanors före detta make, Richard Bull, fram till sin död tre år tidigare hade arbetat för Christopher Browne som hans undertillsyningsman. Till hans ansvar som lord av herresätet kom också Brownes anställning som *Clerk of the Greencloth* – en sorts kammarrådgivare hos drottningen. Som sådan var han medlem av drottningens hushåll under Lord Stewarden och därmed också en kollega till drottningens egen likbesiktningsman, William Danby.

Om William Danby levde i Woolwich ungefär fem miles öster om Deptford, vilket det verkar troligt att han gjorde, passerade han orten på sin väg hem, så det ligger nära till hands att se honom finna en anledning att stanna till vid sin kollegas hus för att sedan bli bjuden på middag och kanske till och med stanna över natten beroende på hur sent det var. Huset var Sayes Court som, vilket man kan se av bild 3 i Nicholls *"The Reckoning"*, där det framträder längst ner på kartan, bara låg några hundra meter från bebyggelsen vid Deptford Strand.

Låt oss nu återgå till änkan Bulls hus och höra hur de kan ha beskrivit den följande utvecklingen, om vi antar att hon också var delaktig i intrigen. Detta skulle vara den version av saken som de fem skulle återge och som naturligtvis inte alls skulle likna vad som verkligen hände när ingen annan var där. Nyheten om Danbys ankomst till Sayes Court skulle ha varit det som alla väntade på.

Änkan Bull satt lugnt i sitt vardagsrum, när hon plötsligt hörde stort buller från övre våningen, där hennes fyra "betalande gäster" hade hållit till sedan middagen. Robert Poley inträdde och berättade att någonting förskräckligt hade hänt. Tydligen hade Christopher Morley (som de kallade honom) fått för mycket att dricka och angripit Ingram Frizer med en dolk, varvid Frizer i ett försök att försvara sig hade råkat sticka Morley i ögat med den. Det såg ut som om det till och med hade dödat honom.

Hon rusade upp och fann Morley liggande medvetslös på sängen med ett mycket otäckt sår ovanför ögat samt Frizer sittande vid bordet med blod rinnande ned från sår på hans hjässa. Nicholas Skeres bekräftade Poleys berättelse och tillade bara att det nu inte rådde något tvivel om att Morley var död. Då hon troligen var den enda Deptfordborgaren där insåg hon att det troligen var hennes skyldighet att väcka det nödvändiga alarmet, hon föreslog att de alla skulle komma ner, och hon låste in kroppen i rummet och lämnade allting

exakt som det var, så att ingen skulle kunna påstå att någonting hade kunnat rubbas på något sätt innan myndigheterna anlände.

Väl nere började de sköta om Frizers sår. Poley påpekade att Frizer skulle kunna återöppna själöförsvar – vilket i beaktande av hans sår det absolut måste ha varit – förutsatt att han inte försökte fly, och Frizer försäkrade dem, att även om han skulle vilja det skulle han inte bege sig någonstans. Poley och Skeres försäkrade Eleanor Bull om att de likväl skulle se till att han stannade där medan hon hämtade hjälp.

Naturligtvis hade en fullskalig klappjakt på mördaren varit en dumhet, men hon visste att det ändå var nödvändigt att på något sätt blanda in grannarna. Två eller tre av dem ombads därför komma in och hjälpa till med 'bevakningen' av Frizer och kroppen (en uppgift som, då den senare var inlåst, bara innebar att sitta med de andra) medan hon gick och tog nyckeln med sig för att underrätta myndigheterna.

Då hon inte visste vem hon först skulle vända sig till beslöt hon att först gå till lorden av herresätet, Christopher Browne, som hon kände mycket väl som sin avlidne makes arbetsgivare och som bodde i närheten. Det var därför en stor överraskning för henne att finna, att just den person som tydligen skulle ha informerats – drottningens egen likbesiktningsman, William Danby – råkade vara där med Browne. Efter att ha hört hennes historia berättade han att detta hade hänt inom Kretsen, alltså inom tolv miles omkrets från drottningen – vilket han visste, då han just kom från Hovet – och att det därför faktiskt var **hans** ansvar att besiktiga kroppen och leda undersökningen i dess närvaro. Från detta ögonblick ledde han hela saken.

Innan han lämnade Sayes Court skrev han dock ett brev till "the Bailiff of the Hundred" och underrättade honom i korthet om vad som hade hänt och befallde honom att skaffa fram fem män som kunde gå till änkan Bulls hus för att eskortera Ingram Frizer till fängelset och ordna med en vakt under de närmaste dagarna. Han skulle också så fort som möjligt organisera en jury för undersökningen, som skulle äga rum fredag morgon. Inget annat krävdes av honom för ögonblicket, men om det var något skulle han kontakta Danby först. En tjänare skickades till tillsyningsmannens (Bailiffens) hus med detta brev.

Sedan gick Danby med Eleanor Bull till hennes hem, där han gjorde en summarisk inspektion av kroppen och hörde deras berättelse som varit närvarande. När vakterna kom lät han grannarna gå hem, skickade iväg Frizer till fängelset antagligen med instruktioner om att han skulle behandlas väl och lämnade de andra där nere, medan han gick upp (tillsammans med Eleanor Bull) för att närmare 'inspektera' kroppen. De avlägsnade alla kläder, och han undersökte kroppen noga och noterade därvid att dess enda skada var den ovanför det högra ögat.

När han avslutat det hela och lovat henne någon kompensation från församlingen, bad han om något rent linnelakan av Mrs Bull, som – efter att ha tvättat bort allt blod från kroppen så gott de kunnat – de inlindade kroppen i som förberedelse för begravningen. Efter att även ha avlägsnat de blodiga sängkläderna lade de tillbaka kroppen på sängen.

Sedan låste han rummet och försäkrade sig om att Poley och Skeres hade någonstans att sova och skulle förbli tillgängliga för undersökningen och lämnade vakten med strikta instruktioner om att **ingen** annan fick gå in i rummet där kroppen låg. Mrs Bull skulle behålla nyckeln, och vid den mycket osannolika händelsen att det ändå blev nödvändigt att beträda rummet, så måste de gå in tillsammans, och ingen av dem fick på något sätt röra kroppen. Han gick tillbaka till Sayes Court för att tillbringa natten där och fortsatte sin resa till Woolwich nästa dag.

Fredag morgon återvände han till Mrs Bulls hus för att där finna att juryn började församlas. Det var likbesiktningsmannens rätt att ha sista ordet om vem som fick vara med i juryn, så han prövade var och en av dem i all korthet och efter att ha utgallrat en eller två hade han kvar de sexton som vi känner till.

Rummet där kroppen låg var mycket litet, och det var svårt för alla att där bekvämt få plats och ännu svårare att där fullgöra undersökningen, så denna skulle i stället hållas i det stora rummet på nedervåningen. De måste dock alla besiktiga kroppen (eller undersökningen

skulle annars bli "felaktig och utan värde"), så de samlade sig runt den medan Danby blottade den, i det att han drog ner lakanet tillräckligt mycket för att alla skulle få se såret ovanför ögat. Han försäkrade dem att han noggrant hade undersökt kroppen och att dolkhuggget med all säkerhet hade varit tillräckligt för att döda honom samt att det inte rådde några tvivel om dödsorsaken.

När alla på detta sätt hade fått se kroppen knöt Eleanor Bull ihop lakanet om densamma medan de övriga återvände ner till det större rummet för undersökningen, där de fick höra bevisen från Frizer själv och de två vittnena (som också hade identifierat kroppen) och avgav slutdomen så som den rapporterats i likbesiktningsmannens undersökning.

Då kroppen var redo för begravning (och de berörda människorna antagligen blivit förvarnade,) förelåg det inga hinder för begravningens omedelbara förrättning, och när väl Danby hade undertecknat de nödvändiga dokumenten genomfördes denna vederbörligen.

Detta är naturligtvis ren spekulatation, men om en arrangerad död var den mest troliga orsaken till att dessa fyra män träffades där den dagen, och om det var John Penrys kropp de använde, så indikerar detta hur det kunde vara möjligt för dem att komma undan med det. Hur det än verkligen gick till i praktiken, så kan det dock inte ha skilt sig för mycket från vad som har antytts ovan.

Bakgrunden

Lord Burghley och William Danby, båda nu i sjuttioårsåldern, hade givit drottningen en livstid av trogen tjänst, och det verkar omöjligt att någon av dem skulle ha kunnat riskera hela sin kariär, möjligen även sitt liv, bara för att rädda en poet/dramatiker, även om han var sin tids mest briljanta, och oberoende av vilka 'goda tjänster' han gjort kronan i det förflutna.

Den mest troliga situationen skulle därför tyckas vara att ärkebiskopen av Canterbury, John Whitgift, ville ha Marlowe rannsaktad och avrättad, och att drottningen var överens med honom. Cecil lyckades dock övertyga henne om att en arrangerad död kunde vara precis lika effektiv – att han kunde tvingas avstå från att någonsin mera propagera för sina ateistiska åsikter, och skulle synas av hennes undersåtar att ha undfått Guds straffdom för sina hädelser och kätterier. Hon gick därför med på detta som en kompromiss, men för att tillfredsställa Whitgift insisterade hon även på att handlingarna klart skulle visa att han var död så att detta inte kunde betvivlas, att han skulle landsförvisas (om dock under någon form av bevakning?), och att han aldrig mer under några omständigheter, naturligtvis, fick skriva något enda ord som Christopher Marlowe.

I detta skulle hon naturligtvis se till att Danbys överskridande av sina befogenheter skulle ignoreras, liksom varje annan möjlig oförutsedd invändning.

Konklusion

Det finns fyra huvudsakliga frågor, som alla måste besvaras tillfredsställande om vi skall kunna avgöra vilken som är den mest troliga förklaringen till vad som hände i Deptford den där dagen i maj 1593. Varför involverades dessa speciella människor och inga andra? Varför hände det på detta speciella ställe hellre än någon annanstans? Varför tog det hela dagen, och hur kom det sig att någon dog som resultat? Och varför gjorde William Danby inte bara vad han skulle, utan tog på sig alltsammans på eget bevåg?

Hur märkvärdigt det än må tyckas, så är det enda scenario som kan besvara alla fyra av dessa frågor, så som allting står, det om en arrangerad död. I synnerhet ger det en förklaring till alla dessa följande retsamma frågor:

Varför Marlowe valde att tillbringa dagen med dessa människor hellre än med kända vänner och bekanta.

Varför de bara var tre och varenda en av dem känd som en kvalificerad lögnare.

Varför Marlowe valde att spendera dagen på detta sätt trots den extrema fara han svävade i.

Varför Poley (såsom bevisat är) var "i Hennes Majestäts tjänst" medan han var där.

Varför det tydligen var acceptabelt för honom inte bara att avbryta sin resa tillbaka från Haag med viktiga brev åt det Högsta Rådet, men även att försena deras leverans med ytterligare en vecka.

Varför det ägde rum i änkan Bulls hus i Deptford (hellre än i närheten av antingen Scadbury eller Nonesuch, vilket uppenbarligen hade varit mycket bekvämare).

Varför John Penrys avrättning ägde rum så oväntat och vid en så ovanlig tidpunkt, och varför platsen där han begravdes hölls hemlig.

Varför de tillbringade hela dagen där, från 10 på morgonen (när Marlowe borde ha infunnit sig hos Högsta Rådet 13 miles därifrån vid Nonesuch) till sent på kvällen.

Det märkvärdiga faktum att det vid en tydligen vänskaplig sammankomst hände att någon blev dödad.

Varför beskrivningen i *Baines Angivelse* ändrades från "våldsam död" till det ekivoka "ett förfärligt slut på hans liv" (alltså hans liv som Christopher Marlowe).

Varför William Danby tog över fullständigt från den lokala likbesiktningsmannen, fastän detta skulle innebära att hans undersökning i realiteten juridiskt blev ogiltig.

Varför Danbys rapport hade så många ovanliga, möjligen även unika upprepningar av framhållandet att undersökningen ägde rum inom Kretsen.

Och kanske den mest förbryllande saken av alla, då vi vet att lagen klart föreskrev att den lokala likbesiktningsmannen först skulle underrättas,

Hur William Danby över huvud taget fick veta om saken.

En arrangerad död förefaller desto mer märkvärdig, naturligtvis, då vi inte har något exempel på hur någon död någonsin arrangerats med framgång. De enda vi känner till är sådana som misslyckats på något sätt, eller annars skulle vi inte känna till dem. Icke desto mindre fortsätter folk att försöka.

1974 saknades den brittiska parlamentsledamoten och tidigare postmästargeneralen John Stonehouse efter att ha arrangerat sin död med att lämna några av sina kläder på en strand i Miami och skaffa sig en annan identitet. Han igenkändes senare i Australien och hävdade då att han bara hade velat "etablera ett nytt liv".

1987 försvann den förre senatoren för Hudson County State David Friedland, anklagad för att ha förskingrat Unionsfonder, i en dykolycka i Karibien. De federala myndigheterna trodde att hans död arrangerats, och de visade sig ha haft rätt när han senare påträffades på en ö i Indiska Oceanen.

1991 arresterades Peter Gentry för rattfylleri. Innan fallet kom upp i rätten mottog myndigheterna dock ett certifikat som sade att han omkommit i en bilolycka. Samma sak hände några år senare, men denna gång hade han avlidit av feber under ett besök i Afrika. Olyckligtvis för honom, när han blev stoppad en andra gång, så råkade det vara en av samma poliser som stoppat honom förut, som kände igen honom.

1994 arrangerade sergeant Arthur Bennett vid US Marine Staff sin egen död i en släpolycka. Han hade åtalats inför krigsrätt för sexuella övergrepp mot barn till kolleger vid Marinen. En kropp som hans släktingar trodde att var hans blev dock begravnen med militära hedersbetygelser i en veterankyrkogård. Han begick

själv mord 1999, och då hans familj vägrade ta emot kroppen blev han begravd i en fattigkyrkogård.

1998 stod Cary Eugene Minard inför ett sjuårigt fängelsestraff för olagligt vapeninnehav, men innan han blev dömd försvann han under en fisketur med kanot. När den påträffades innehöll kanoten tomma ölflaskor, hans plånbok, ett självmordsbrev, en liten handpistol och använda patroner. Polisen blev misstänksam och lyckades infånga honom sju månader senare.

1998 dök Kerry Stephen Scheele efter humrar från en båt utanför Key West, Florida och kom aldrig tillbaka. Han erkände senare att han simmat i land, grävt ner sin utrustning och liftat till Wisconsin, väl medveten om att han skulle antas ha drunknat, och att hans flickvän och far kunde kräva en miljon i livförsäkring. Han ansträngde sig dock inte tillräckligt för att hålla sig dold och påträffades ungefär 18 dagar efteråt.

1999 dök Donald Mosser, tidigare från förorten Glendale Heights, upp efter att ha arrangerat sin död 10 år tidigare för att klara sig ifrån sina växande spelkulder. Han ville nu återknyta kontakten med de fyra döttrar han hade övergivit.

2000 använde Karl Hackett – en dömd sexualförbrytare – en pseudonym han hade antagit efter att ha lämnat fängelset för att rapportera sig själv (som Hackett) saknad, antagen för att ha varit en passagerare på tåget som kraschade vid Paddington i London, i vilken olycka 31 människor dog.

Bara i United Kingdom åker minst 50 personer fast varje år för att ha försökt arrangera sin egen bortgång.

Alla dessa försök till arrangerade bortgångar misslyckades, naturligtvis, men hur många lyckade arrangerade bortgångar kan det ha funnits för var och en av dem? Och alla dessa ägde rum under en tid då det fanns press och TV, fotograferingar och födelsecertifikat, pass, fingeravtryck, tandjournaler, databaser, DNA-tester och så vidare. Hur mycket lättare måste det inte ha varit för dem då under 1600-talet!

Copyright © Peter Farey,

översättning av Christian Lanciai 2006.

Hela artikeln i originalspråk återfinns på:

<http://www2.prestel.co.uk/reysudden.htm>

Nytt reguljärt nummer utkommer inom kort med kommentar till denna artikel.

Göteborg till Midsommar 2006.